

Delo dijakov in študentov preko napatnic študentskih servisov

Na kaj morate biti pozorni delodajalci?

Delodajalci se pogosto poslužujete dela dijakov in študentov preko študentskega servisa.

Začasno in občasno delo dijakov in študentov se **lahko** pri delodajalcu **opravlja samo na podlagi napatnice**, ki jo je izdal posrednik s koncesijo za opravljanje dejavnosti posredovanja začasnega in občasnega dela dijakov in študentov. Napatnica se izda v štirih izvodih. Ob pričetku dela morajo biti vsaj trije izvodi napatnice potrjeni (podpisani ali žigosani) s strani posrednika in delodajalca, sicer napatnica ni veljavna. Dijak ali študent ob pričetku dela prejme en izvod potrjene napatnice.

Delodajalec mora dnevno evidentirati število dejansko opravljenih ur začasnega in občasnega dela dijaka ali študenta, seštevke teh ur, pa mora biti enak skupnemu številu opravljenih ur začasnega in občasnega dela dijaka ali študenta na napatnici.

Bistvena razlika med delom dijakov/ študentov v razmerju do dela, ki ga pri delodajalcu na podlagi pogodb o zaposlitvi opravljajo delavci v delovnem razmerju, je njegova začasnost oz. občasnost. ZDR-1 v drugem odstavku 13. člena v primeru obstoja elementov delovnega razmerja (prostovoljna vključitev v organiziran delovni proces delodajalca, nepretrgano delo, delo za plačilo, opravljanje dela po navodilih in pod nadzorom delodajalca) prepoveduje opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava, razen če tako določa zakon. Kršenje te prepovedi ZDR-1 sankcionira kot prekršek.

Delodajalci morajo ob uporabi začasnega in občasnega dela dijakov in študentov, ob predpisih na področju začasnega in občasnega dela dijakov in študentov, **upoštevati tudi določbe Zakona o delovnih razmerjih** – ZDR-1 o prepovedi diskriminacije, enaki obravnavi glede na spol, delovnem času, odmorih in počitkih, o posebnem varstvu delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti in o odškodninski odgovornosti **ter Zakon o varnosti in zdravju pri delu** – ZVZD-1.

- **Preko študentske napatnice lahko delajo:**

- **Osnovnošolci**, le takrat, ko dopolnijo 15 let.
- **Dijaki**: Redni dijaki, ki imajo status dijaka v Sloveniji ali tujini in so dopolnili 15 let.
- **Redni in izredni študentje**; Študentje, ki imajo status rednega ali izrednega študenta v Sloveniji ali v tujini.
- **Udeleženci izobraževanja odraslih** (izredni dijaki)
- **Izredni dijaki**, ki so mlajši od 26 let, se izobražujejo po javno veljavnih programih osnovnega, poklicnega, srednjega in višjega strokovnega izobraževanja, niso v delovnem razmerju, niso prijavljeni pri Zavodu za zaposlovanje kot brezposelne osebe, se ne izobražujejo v skladu s predpisi o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti.
- **Tujci**, ki v okviru mednarodnih izmenjalnih programov opravljajo študijske obveznosti v Sloveniji, in tujci, ki študirajo v Sloveniji.

Delodajalcem svetujemo, da se že pred začetkom dela z dijakom/študentom pogovorite o vseh pogojih dela, plačilu, dodatnih pogojih, rokih plačila dela, ipd. Delodajalec mora pred pričetkom dela podpisati in žigosati en izvod napotnice.

Vsi delavci ne glede na to, kakšna je pravna podlaga njihovega dela, **torej tudi dijaki/študenti, morajo biti po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu teoretično in praktično poučeni z varnostjo in zdravjem pri delu.** Nekateri dijaki/študenti opravijo izobraževanje in izpit iz varstva pri delu preko študentskega servisa, v kolikor tega tečaja in izpita nimajo opravljenega, ste kot delodajalec dolžni poskrbeti, da ga pred pričetkom dela opravijo.

Delodajalci pogosto sprašujete ali morate dijaka/študenta pred pričetkom opravljanja dela poslati na **zdravniški pregled**. Za dela, kjer iz izjave o varnosti z oceno tveganja izhaja, da delavcem na določenem delovnem mestu ne preti posebna nevarnost za zdravje in kjer ni posebnih tveganj, zadošča zdravniško potrdilo, ki ga dijak/študent pridobi na podlagi opravljenega pregleda iz programa preventivnega zdravstvenega varstva dijakov/študentov (sistematski pregledi), če je bil dijak/študent pregledan v obdobju zadnjih petih let. Za opravljanje del, kjer je tveganje in nevarnost poškodb večja (npr. gradbena dela, dela na višini, ipd) pa svetujemo napotitev dijaka/študenta na zdravniški pregled.

Zakon o delovnih razmerjih s svojimi določili zagotavlja posebno varstvo nekaterih kategorij delavcev, med njimi tudi posebno varstvo delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti. Delodajalci morate paziti, da se dijaka, ki še ni dopolnil 18 let starosti, ne razporedite na nočno delo, za kar se šteje delo od 22. ure do 6. ure naslednjega dne.

Prav tako delovni čas delavca, ki še ni dopolnil 18 let starosti, ne sme biti daljši od osem ur na dan in 40 ur na teden. Zagotoviti mu je potrebno tudi ustrezne odmore in počitke.

Delavec, ki še ni dopolnil 18 let starosti, in dela najmanj štiri ure in pol na dan, ima pravico do odmora med delovnim časom v trajanju najmanj 30 minut.

Delavec, ki še ni dopolnil 18 let starosti, ima pravico do počitka med dvema dnevoma v trajanju najmanj 12 zaporednih ur in do tedenskega počitka v trajanju 48 neprekinjenih ur.

Delo dijakov/študentov v gostinski/živilski dejavnosti

Gostinci in trgovci pogosto sprašujete ali lahko dijaki, ki še niso dopolnili 18 let prodajajo alkohol in tobak. **Zakon o omejevanju porabe alkohola ne prepoveduje prodajo alkohola s strani mladoletnih oseb, temveč le prodajo alkohola mladoletnim osebam. Zakon o omejevanju porabe tobačnih izdelkov pa v svojem 30. členu izrecno določa, da tobačne**

izdelke ne smejo prodajati osebe mlajše od 18 let. Prav tako je pogosta dilema o izobraževanju dijakov/števnikov o higieni živil (prej HCCP).

Odgovornost za izobraževanje o higieni živil je prenešana na nosilca živilske dejavnosti. Le ta mora imeti načrt izobraževanja svojih zaposlenih. Odločitev, ali izobraževanje izvaja nosilec živilske dejavnosti oziroma imenovana odgovorna oseba za notranji nadzor, ali se izobraževanje prepusti zunanji strokovni organizaciji, je na strani delodajalca.

Plačilo dela dijakov/števnikov

V skladu z Uredbo Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je s 1.7.2017 minimalna urna postavka 4,61 € bruto.

Informativni prikaz prispevkov in dajatev

	Delež obremenitve	Znesek
Napotnica		100,00 €

DELODAJALEC		
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	8,85%	8,85 €
Prispevek za zdravstveno zavarovanje	6,36%	6,36 €
Prispevek za zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicne bolezni	0,53%	0,53 €
Koncesijska dajatev (študentske štipendije, ŠOS, posredniki)	16,00%	16,00 €
Dodatna koncesijska dajatev (študentski domovi)	2,00%	2,00 €

DIJAK / ŠTEVNIK		
Prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje	15,50%	15,50 €

Izplačilo študentu		84,50 €
Strošek delodajalca	33,74%	133,74 €

Pripravila: Saša Pegan, svetovalka točke SPOT svetovanje Zasavje; marec 2018

Vir: www.mdsz.gov.si; ZDR-1